

აჭარაში (სამხრეთ კოლხეთში) გავრცელებული ტუჩოსანთა (*Lamiaceae.L*) ოჯახის სამკურნალო მცენარეთა მრავალფეროვნება და ეთნომედიცინაში გამოყენება

ჯაყელი ეთერ
ვარშანიძე ნათელა
თურმანიძე ნაზი

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმი

<https://doi.org/10.52340/idw.2025.18>

აბსტრაქტი: ნაშრომში განხილულია აჭარაში (სამხრეთ კოლხეთში) გავრცელებული ტუჩოსანთა (*Lamiaceae.L*) ოჯახში გაერთიანებული სამკურნალო მცენარეების სახეობრივი მრავალფეროვნება და ეთნომედიცინაში მათი გამოყენების ასპექტები, დადგენილია აჭარაში - სამხრეთ კოლხეთში გავრცელებული ტუჩოსანთა ოჯახის სისტემატიკური სტრუქტურა. შესწავლილია ეთნობოტანიკური მონაცემები, შეგროვებული იქნა რეცეპტები, რომლებიც წარმატებით გამოიყენება მოსახლეობაში. კვლევით მეთოდს წარმოადგენს ტრადიციული ექსპედიცია-ექსკურსიის, მცენარეთა კამერული დამუშავების, იდენტიფიკაციის და მოსახლეობასთან ეთნობოტანიკური კითხვარის მიხედვით ინტერვიუს ჩაწერის მეთოდები. აჭარის ფლორისტულ რაიონში ტუჩოსანთა ოჯახის სამკურნალო მცენარეები წარმოდგენილია 12 გვარით და 17 სახეობით. სამ-სამ სახეობას აერთიანებს გვარები: *Calamintha* და *Mentha*, ორი სახეობას მოიცავს გვარი *Clinopodium*, ხოლო გვარები: *Glechoma*, *Lamium*, *Leonurus*, *Melissa*, *Origanum*, *Scutellaria*, *Salvia*, *Satureia*, *Stachys* წარმოდგენილია თითო სახეობით. ყველა მათგანი მრავალწლოვანი ბალახოვანი მცენარეებია. ძირითადად არიან ეთეროვანი ზეთების შემცველი მცენარეები, ამიტომ ისინი მედიცინაში გამოიყენებიან ფართო სპექტრით.

აჭარაში-სამხრეთ კოლხეთში გავრცელებული ტუჩოსანთა (*Lamiaceae.L*) ოჯახის სამკურნალო მცენარეები გამოიყენებიან შემდეგი დაავადებების დროს: ნაღველმდენი (*Calamintha grandiflora*, *C.nepeta*, *C.officinalis*), დამამშვიდებელი, საგულე საშუალება (*Leonurus quinquelobatus*, *Melissa officinalis*, *Mentha longifolia*, *Mentha aquatica*, *Satureia spicigera*), დამამშვიდებელი, წნევის დამწევი-(*Clinopodium umbrosum*, *C. Vulgare*, *Origanum vulgare*), სასუნთქი გზების დაავადებები: (*Glechoma hederacea*, *Satureia spicigera*), სისხლდენის შემაჩერებელი (*Lamium album*), კუჭ-ნაწლავის დაავადებები (*Mentha pulegium*, *Satureia spicigera*, *Salvia glutinosa*); ქრონიკული დიარეა (*Satureia spicigera*), დამამშვიდებელი: (*Origanum vulgare*, *Scutellaria galericulata*), ანთების საწინააღმდეგო (*Stachys officinalis*, *Salvia glutinosa*).

საკვანძო სიტყვები: ეთნომედიცინა, ტუჩოსანთა ოჯახი, სამკურნალო მცენარე, აჭარა

შესავალი

აჭარის (სამხრეთ კოლხეთის) ველური ფლორა განსაკუთრებული მრავალფეროვნებით არის წარმოდგენილი, რაც გამოწვეულია აჭარის კლიმატით და გეოგრაფიული მდებარეობით. აჭარა გამოირჩევა თბილი, ნოტიო კლიმატით და ეკოლოგიური გარემოს მრავალფეროვნებით, რაც განაპირობებს მცენარეული საფარის სიუხვეს და მრავალფეროვნებას, რომელიც საქართველოს სხვა ტერიტორიაზე არ გვხვდება (ვარშანიძე 2013, 2014, ჯაყელი 2016,) აჭარაში

გავრცელებულია ველური ფლორის 1837 სახეობა, რომლებიც 159 ოჯახსა და 742 გვარში ერთიანდებიან (Дмитриева 1990, Manvelidze 2008).

ჩვენ მიერ გასულ წლებში ჩატარებული კვლევების შედეგად გამოვლინდა, რომ აჭარა - სამხრეთი კოლხეთი გამოირჩევა სამკურნალო მცენარეთა სიუხვით და ტაქსონთა მრავალფეროვნებით. აქ გავრცელებული 194 სახეობის სამკურნალო მცენარე, რომლებიც გაერთიანებულია 68 ოჯახსა და 154 გვარში ყველაზე მეტი მრავალრიცხოვნებით წარმოდგენილია შემდეგი ოჯახები: *Asteraceae* –14 სახეობა, *Lamiaceae* – 14, *Rosaceae* –12, *Hypericaceae* – 6, *Polypodiaceae* – 6, *Scrophulariaceae* – 4, *Fabaceae* –4, *Fagaceae* –4, *Solanaceae* –4. *Polygonaceae* – 4 (Jakeli E. 2018).

კვლევის მიზანი და ამოცანები: კვლევის მიზანს წარმოადგენს აჭარაში გავრცელებული ტუჩოსანთა ოჯახის სამკურნალო მცენარეთა ბიომრავალფეროვნებისა და ეთნომედიცინაში მათი გამოყენების ასპექტების შესწავლა. ამასთან დაკავშირებით დასახული იქნა შემდეგი ამოცანები: აჭარაში-სამხრეთ კოლხეთში გავრცელებული ტუჩოსანთა ოჯახის სისტემატიკური სტრუქტურის და ეთნობოტანიკური მონაცემების შესწავლა,

კვლევის ობიექტი და მეთოდიკა: კვლევის ობიექტს წარმოადგენდა აჭარაში გავრცელებული ტუჩოსანთა ოჯახის სამკურნალო მცენარეები. საველე კვლევებისათვის გამოყენებული იქნა ტრადიციული ექსპედიცია-ექსკურსიის, მცენარეთა სახეობების რკვევა-იდენტიფიკაციის, კამერული დამუშავების, ადგილობრივი მოსახლეობის ეთნობოტანიკური გამოკითხვის და ინტერვიუს ჩაწერის მეთოდები. მცენარეთა სახეობების რკვევისათვის გამოყენებული იქნა აჭარის მცენარეების სარკვევი (Дмитриева 1990), საქართველოს მცენარეების სარკვევი (1964, 1969)), საქართველოს ფლორა (გაგნიძე.1978-2016)). ტაქსონები მითითებულია საერთაშორისო ნომენკლატურული ნუსხის www.WFO-2024. მიხედვით.

ჩვენ მიერ წარმოებული კვლევების შედეგად მიღებული მონაცემები წარმოდგენილია ცხრილში 1.

ცხრილი 1. აჭარაში გავრცელებული ტუჩოსანთა ოჯახის სამკურნალო მცენარეების სახეობრივი მრავალფეროვნება და გამოყენების თავისებურებები

	სახეობა	სასიცოცხლო ფორმა	ნედლეული	მედიცინაში გამოყენება	ქიმიური შედგენილობა
	მთის პიტნა- <i>Calamintha grandiflora</i> (L)	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	ნალველმდენი	0,3–0.8% ეთერზეთები, ნახშირწყლები, ფლავონოიდები
	<i>C.nepeta</i> (L.) <i>Savi</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	ნალველმდენი	ეთერზეთები, ნახშირწყლები, ფლავონოიდები
	<i>C.officinalis</i> <i>Moench.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	ნალველმდენი	ეთერზეთები, ნახშირწყლები, ფლავონოიდები
	მოპიტნაო- <i>Clinopodium umbrosum</i> (Bieb.)C. Koch.	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	დამამშვიდებელი, წნევის დამწევი	ეთერზეთები

	<i>C. Vulgare L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	დამამშვიდებელი, წნევის დამწვევი-	ეთერზეთები
	<i>ოშომა სუროსებრი - Glechoma hederacea L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	სასუნთქი გზების დაავადებები, მადის აღმძვრელი	ტანიინები, მწარე ნივთიერებები, ეთეროვანი ზეთები.
	<i>ჭინჭრის დედა-Lamium album L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ყვავილი	სისხლდენის შემაჩერებელი	ალკალოიდები, გლიკოზიდები, საპონინები, მთრიმლავი ნივთიერებები, ლორწო, ვიტამინი C.
	<i>შავბალახა-Leonurus quinquelobatus Gilib.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	დამამშვიდებელი, საგულე საშუალება	ფლავონოიდები, ეთეროვანი ზეთები, მთრიმლავი ნივთიერებები, საპონინები ალკალოიდები, ვიტამინი C.
	<i>ბარამბო სამკურნალო-Melissa officinalis L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	დამამშვიდებელი, საგულე საშუალება	ეთეროვანი ზეთები, მთრიმლავი ნივთიერებები, ლორწო, ფისები, ვიტამინი C, კაროტინი.
	<i>ტყის პიტნა-Mentha longifolia (L.) Huds.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ფოთოლო	დამამშვიდებელი, საგულე საშუალება	0,3-0.8% ეთეროვანი ზეთები, ფლავონოიდები
	<i>ტენცო-Mentha aquatica L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	დამამშვიდებელი, საგულე საშუალება	0,4-0.8% ეთერზეთები, ნახშირწყლები, გლიკოზიდები
	<i>ომბალო-M. pulegium L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	კუჭ-ნაწლავის დაავადებები	0,2-0.4% ეთერზეთები, ვიტამინები C, B, ქრომატიდები, მარტივი

					ნახშირწყლები, მენტოლი, ლიმონენი
	თავშავა- <i>Origanum vulgare L.</i> ,	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	დამამშვიდებელი	0,5-1,2% ეთერზეთები, tissue substances, ვიტამინი C 565 მგ /%,
	მუზარადა- <i>Scutellaria galericulata L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ფესურები	დამამშვიდებელი	0,2-0.4% ეთერზეთები, ასკორბინის მჟავა, ნახშირწყლები, მიკროელემენტები
	სალბი- <i>Salvia glutinosa L.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ფოთლები	ანთების საწინააღმდეგო	0,23-0,44% ეთერზეთები, ორგანული მჟავები, კაროტინოიდები
	ონჭო- <i>Satureia spicigera Koch.</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ბალახი	სასუნთქი გზები, კუჭ-ნაწლავის დაავადებები, კარდიოტული, ქრონიკული დიარეა	ეთერზეთები, მთრიმლავი ნივთიერებები, ლორწო, ფისები
	დედაფუტკარა- <i>Stachys officinalis (L.) Trevis</i>	მრავალწლოვანი ბალახი	ყვავილები	ანთების საწინააღმდეგო	0,2-0.4% ეთერზეთები, ფლავონოიდები მინერალური მარილები.

ტუჩოსანთა ოჯახის სამკურნალო მცენარეები წარმოდგენილია 12 გვარით და 17 სახეობით. სამ-სამ სახეობას აერთიანებს გვარები: Calamintha და Mentha, ორ სახეობას მოიცავს გვარი Clinopodium, ხოლო გვარები: Glechoma, Lamium, Leonurus, Melissa, Origanum, Scutellaria, Salvia, Satureia, Stachys წარმოდგენილია თითო სახეობით. ყველა მათგანი მრავალწლოვანი ბალახოვანი მცენარეებია. ძირითადად არიან ეთეროვანი ზეთების შემცველი მცენარეები, ამიტომ ისინი მედიცინაში გამოიყენებიან ფართო სპექტრით (Varshanidze 2018, varshanidze 2013, Jakeli 2018).

ქვემოთ მოყვანილია ეთნომედიცინაში ზოგიერთი სამკურნალო მცენარის ეფექტური და მრავალმხრივი გამოყენება სხვადასხვა დაავადებების დროს:

თავშავა - *Origanum vulgare L.*-დამამშვიდებელ გავლენას ახდენს ცენტრალურ ნერვულ სისტემაზე. გარდა ამისა, იგი აძლიერებს ოფლის გამოყოფას, საჭმლის მომნელებელი და ბრონქებში განლაგებული ჯირკვლების სეკრეციას; აძლიერებს

ნაწლავების პერისტალტიკას. მას იყენებენ ნაწლავების ატონიის დროს შემდეგნაირად: ამზადებენ ნაყენს: 15 გ. მშრალ ბალახს ერთ ჭიქა ადუღებულ წყალზე. მიიღებენ 1-2 სუფრის კოვზს 3-4 ჯერ დღეში. როგორც დამამშვიდებელს სვამენ ჰიპერტონიის, გაძლიერებული ალგუნებადობის, თავის ტკივილის დროს 1/3 ჭიქას დღეში 2-3 ჯერ. თავშავასგან მიღებული ეთერზეთი გამოიყენება ტკივილგამაყუჩებლად. თავშავა აგრეთვე ჩრჩილთან ბრძოლის საუკეთესო საშუალებაა, რომელიც გამოიყენება ეთნობოტანიკაში.

ბარამბო სამკურნალო-*Melissa officinalis* L. ეთნომედიცინაში გამოიყენება ბარამბოს ფოთლები და შეფოთლილი ღეროს წვეროები - ბალახი. ბარამბოს ბალახს იყენებენ მადის მომგვრელად და საჭმლის მომნელებელი ორგანოების დაავადებისას. ეთნომედიცინაში ბარამბოს ბალახის ნაყენს მადისა და საჭმლის მომნელებელი მოქმედების სამკურნალოდ იყენებენ. ბარამბოს კრუნჩხვების საწინააღმდეგოდ და ტკივილის გამაყუჩებლად იყენებენ. იგი ამაღლებს სიცოცხლისუნარიანობას და განდევნის მელანქოლიას. როგორც დამამშვიდებელ საშუალებას, იყენებენ ბალახის ნაყენს ან ნახარშს (1:10), მიიღებენ 1 სუფრის კოვზი 3-4 ჯერ დღეში. გადაჭარბებული ალგუნებულობის, ისტერიის, უძილობის დროს. გულის არეში ტკივილების დროს სვამენ ბარამბოს ზეთის 10-15 წვეთს. ბარამბოს ნახარშს ან ნაყენს გამოსავლებად იყენებენ ღრძილების დაავადებისას და კბილის ტკივილის დროს.

შავბალახა - *Leonurus quinquelobatus* Gilib. შავბალახა გამოიყენება ნერვული ალგუნებისას. მისი მკრნალობის ეფექტი ორჯერ უფრო ძლიერია, ვიდრე კატაბალახას. გამოიყენება აგრეთვე გულ-სისხლძარღვთა ნერვოზის დროს, ჰიპერტონიის, გულის მანკის, ტვინის სისხლძარღვების სკლეროზის დროს, აუმჯობესებს ძილს და ამცირებს თავის ტკივილს. ეთნომედიცინაში ახალგაზრდა მცენარის წვეთს იყენებენ გულის სუსტი მუშაობისას, მსხვილი ნაწლავის ქრონიკული კატარის დროს, კუჭის სპაზმისას, ნერვული შერყევისას, შეშინებისას, როგორც ნერვული სისტემის დამაწყნარებელი საშუალება. შავბალახა ქონდართან და ბროწეულის ქერქთან ერთად ამოიყენება დიზენტერიის საწინააღმდეგოდ.

სალბი - *Salvia glutinosa* L. ეთნომედიცინაში სალბის ფოთლების ნაყენს სვამენ ჩაის სახით. მიიღებენ ნახევარ ჭიქას დღეში 3-4-ჯერ ლარინგიტის, ტრაქეიტის, ბრონქიტის, შარდის ბუშტის ანთების დროს, ღვიძლისა ნაღვლის ბუშტის დაავადებების დროს. სალბის ნაყენს ხშირად იყენებენ კუჭ-ნაწლავის ტრაქტის დაავადების დროს. სალბი შედის კუჭის, საგულე და ხახის გამოსავლებ ნაკრებების შედგენილობაში.

ოშომა სუროსებრი - *Glechoma hederacea* L. ოშომა ეთნომედიცინაში გამოიყენება და მას გაჭირვების ტალკვეს უწოდებენ. ოშომას ნაყენით და ნახარშით მკურნალობენ მოტეხილობას, ნალრძობს, სიმსივნეებს, წყლულებს და სხვ. ოშომას და ნიორს ერთად ხარშავენ და ადებენ ნალრძობ ადგილს.

მთის პიტნა - *Calamintha grandiflora* L. პიტნის გამომშრალი ფოთლების ნაყენს იენებენ, როგორც ნალველმდენ და სპაზმოლიტურ საშუალებას. 1 ს/კ პიტნის ბალახს ასხამენ 1 ჭიქა ადუღებულ წყალს, აჩერებ 4 საათს და სვამენ ყავის ჭიქით დღეში 3 ჯერ. ეთნომედიცინაში პიტნას იყენებენ აგრეთვე გულისრევის, პირღებინების და ფაღარათის დროს კუჭნაწლავის ტრაქტის ანთებისას. კუჭის ქრონიკული დაავადების დროს რეკომენდებულია დილაობით პიტნის ნაყენის დალევა. ხშირად ამზადებენ ნაყენს: 20 გ. დაქუცმაცებულ ფოთლებს ასხამენ 0,5 ლ. მდულარე წყალს, აყვინებენ დღე-ღამის განმავლობაში, შემდეგ წურავენ და მიღებულ ნაყენს სვამენ დღის განმავლობაში 3 მიღებაზე.

ონჭო, გარეული ქონდარი - *Satureia spicigera* (C. Koch) აჭარის მოსახლეობა მას იყენებს ქრონიკული კუჭის აშლილობის წინააღმდეგ. რისთვისაც მცენარეს ხარშავენ და ნახარშს შეურევენ რძეს და ასმევენ ავადმყოფს.

დასკვნები

1. აჭარაში-სამხრეთ კოლხეთში გავრცელებული ტუჩოსანთა (*Lamiaceae.L*) ოჯახის სამკურნალო მცენარეები ხასიათდება დიდი მრავალფეროვნებით;
2. აჭარაში - სამხრეთ კოლხეთში გავრცელებული ტუჩოსანთა (*Lamiaceae.L*) ოჯახის სამკურნალო მცენარეები წარმოდგენილია 12 გვარით და 17 სახეობით.
3. სახეობის სიმრავლით (სამ-სამი სახეობით) გამოირჩევა გვარები: *Calamintha* და *Mentha*, ორი სახეობას მოიცავს გვარი *Clinopodium*;
4. მრავალფეროვანია ტუჩოსანთა (*Lamiaceae.L*) ოჯახის სამკურნალო მცენარეების ეთნომედიცინაში გამოიყენება;
5. აჭარაში-სამხრეთ კოლხეთში გავრცელებული ტუჩოსანთა (*Lamiaceae.L*) ოჯახის სამკურნალო მცენარეები გამოიყენებიან შემდეგი დაავადებების დროს: ნალველმდენი (*Calamintha grandiflora*, *C.nepeta*, *C.officinali*), დამამშვიდებელი, საგულე საშუალება (*Leonurus quinquelobatus*, *Melissa officinalis*, *Mentha longifolia*, *Mentha aquatica*, *Satureia spicigera*), დამამშვიდებელი, წნევის დამწვევი-(*Clinopodium umbrosum*, *C. Vulgare*, *Origanum vulgare*), სასუნთქი გზების დაავადებები: (*Glechoma hederacea*, *Satureia spicigera*), სისხლდენის შემაჩერებელი (*Lamium album*), კუჭ-ნაწლავის დაავადებები (*Mentha pulegium*, *Satureia spicigera*, *Salvia glutinosa*); ქრონიკული დიარეა (*Satureia spicigera*), დამამშვიდებელი: (*Origanum vulgare*, *Scutellaria galericulata*), ანთების საწინააღმდეგო (*Stachys officinalis*, *Salvia glutinosa*).

ლიტერატურა:

1. გაგნიძე (1978-2016). გაგნიძე რ.(საქართველოს ფლორა. 1-16. თბილისი, მეცნიერება.
2. ვარშანიძე (2013). ვარშანიძე ნ. აჭარაში გავრცელებული სამკურნალო მცენარეების სახეობრივი მრავალფეროვნება. გამომცემლობა „შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი“ ბათუმი;
3. ვარშანიძე ნ.(2014). ვარშანიძე ნ., ასანიძე ნ., და სხვა აჭარაში გავრცელებული სამკურნალო მცენარეები და მათი ბიოეკოლოგია. გამომცემლობა „უნივერსალი“. თბილისი;
4. საქართველოს მცენარეთა სარკვევი. ტომი I. „მეცნიერება“. თბილისი. 1964;
5. საქართველოს მცენარეების სარკვევი. ტომი II. „მეცნიერება“. თბილისი. ტ-II. 1969;
6. ჯაყელი ე. (2016). ე.ჯაყელი, ნ. ვარშანიძე, ნ. ზარნაძე. „ბიომრავალფეროვნება და საქართველო“, II სამეცნიერო კონფერენცია, მაღალმთიანი აჭარის სამკურნალო მცენარეების ბიომრავალფეროვნება, (ვარშანიძე ნ., ზარნაძე ნ.). თბილისი;
7. Дмитриева (1990). Определить растений Аджарии. „Мецниереба“. Тбилиси, т.I.;
8. Дмитриева (1990). Определить растений Аджарии. „Мецниереба“. Тбилиси, т.II.;
9. Jakeli, (2018). Jakeli, E., Varshanidze, N., Diasamidze I., Dolidze K., Zarnadze N. (2018). Biodiversity of medical plants of wild flora in Ajara-South Colchis and their usage in folk medicine. 3-rd International Science Symposium “New Horizons in Science”, Proceeding Book., At Pristina, Cosovo. 80-96;
10. Manvelidze, (2008). Manvelidze Z., Memiadze, N., Kharazishvili, D., Varshanidze N. Diversity of floral area of Adjara. (List of wild grown plants species). Annalis of Agrarian science, 6 (2), 91-93;
11. The Plant List a working list of all plant species. 2013 (www.theplantlist.org*2013);
12. Varshanidze (2018). Natela Varshanidze, Nazi Turmanidze, Ketevan Dolidze, Nana Zarnadze, Inga Diasamidze, Tinatin Epitashvili, Tamar Katcharava. [Biodiversity of Medicinal Plants Containing Essential Oil and Their Spreading in Adjara](#), Universal Journal of Agricultural Research, V. 6(3), p.99-104;
13. Varshanidze (2013). Varshanidze N., Jakeli E.,Turmanidze N., Wild medical plants diversity in Ajara National Parks. AÇÜ Electronic Conference System, International Caucasia Forestry Symposium, Artvin, 2013, 24-26 October..
14. www.WFO-2024.

Diversity and Ethnomedicinal Use of Medicinal Plants of the Lamiaceae (Lamiaceae L.) Family in Adjara–South Colchis

Jakeli Eteri

Varshanidze Natela

Turmanidze Nazi

Shota Rustaveli State University, Batumi

Abstract

The present paper discusses the species diversity of medicinal plants of the Lamiaceae (Lamiaceae L.) family found in Adjara–South Colchis, as well as the aspects of their use in ethnomedicine. The systematic structure of the Lamiaceae species distributed in this region has been determined. Ethnobotanical data were studied, and valuable traditional remedies commonly known and effectively used by the local population were collected.

The research was conducted using the traditional field expedition-excursion method, which included plant collection and identification, along with interviews with local residents based on a structured ethnobotanical questionnaire.

Medicinal plants of the Lamiaceae family in Adjara–South Colchis are represented by 12 genera and 17 species. The genera *Calamintha* and *Mentha* each comprise three species; the genus *Clinopodium* includes two species; while the genera *Glechoma*, *Lamium*, *Leonurus*, *Melissa*, *Origanum*, *Scutellaria*, *Salvia*, *Satureia*, and *Stachys* are represented by one species each. All are perennial herbaceous plants, primarily rich in essential oils, which makes them widely applicable in medicine.

The medicinal plants of the Lamiaceae family occurring in Adjara–South Colchis are traditionally used for the following conditions: Choleric agents: *Calamintha grandiflora*, *C. nepeta*, *C. officinalis*; Sedative and cardiotonic agents: *Leonurus quinquelobatus*, *Melissa officinalis*, *Mentha longifolia*, *Mentha aquatica*, *Satureia spicigera*; Sedative and antihypertensive agents: *Clinopodium umbrosum*, *C. vulgare*, *Origanum vulgare*; Respiratory ailments: *Glechoma hederacea*, *Satureia spicigera*; Hemostatic agents: *Lamium album*; Gastrointestinal disorders: *Mentha pulegium*, *Satureia spicigera*, *Salvia glutinosa*; Chronic diarrhea: *Satureia spicigera*; Sedative agents: *Origanum vulgare*, *Scutellaria galericulata*; Anti-inflammatory agents: *Stachys officinalis*, *Salvia glutinosa*.

Keywords: *ethnomedicine, Lamiaceae family, medicinal plant, Adjara*